

RODINNÉ FARMY A ROZVOJ SLOVENSKÉHO VIDIEKA

LIPTOVSKÁ TEPLIČKA – Dňa 22. 1. 2014 sa v Penzióne Dolinka v Liptovskej Tepličke uskutočnilo valné zhromaždenie zväzu ekologického poľnohospodárstva EKOTREND Slovakia, ktoré okrem schválenia správy o činnosti Zväzu a výsledku hospodárenia za rok 2013, správy dozornej rady, rozpočtu hospodárenia na rok 2014 prijalo plán činnosti na rok 2014, zoznámilo členy s Akčným plánom rozvoja EP do roku 2020 a Akčným plánom rozvoja rodinných fariem do roku 2020. V neposlednej rade zhromaždenie zvolilo novú predsedníčku.

Na valnom zhromaždení sa zúčastnil aj zástupca MPA RV SR Ing. Ján Haluška a predniesol úvodný referát na tému **Program rozvoja vidieka a perspektíva ekologického poľnohospodárstva v rokoch 2014–2020**. Účastníci zhromaždenia sa dozvedeli o pripravovaných opatreniach, ako i o pravdepodobnom termíne podávania žiadostí na ekologické dotácie ohľadom prechodného roka 2014 (15. až 30. 3. 2014).

Zväz EKOTREND Slovakia plánuje v roku 2014 niekoľko pravidelných akcií, ako napr. zájazd na výstavu BioFach do nemeckého Norimbergu spojený s návštevou ekologických fariem v Rakúsku a Nemecku, účasť na Bioakadémii v Lednici, účasť na výstave Agrokomples Nitra, letné ekotábory či súťaž Biofarma roka 2014.

V súvislosti s medzinárodným rokom rodinných fariem bude organizovať 3. 4.

2014 vo Zvolene celoslovenskú konferenciu pod názvom **„Rodinné farmy – šanca pre slovenský vidiek“**. Následne v spolupráci s Agentúrou pre rozvoj vidieka zorganizuje osem workshopov v jednotlivých krajoch Slovenska na aktuálne témy ● spracovanie potravín prvovýrobcov na farme ● štatút farmárskej rodiny ● pod-

pora mladých, malých a začínajúcich farmárov ● pôda – nákup, delenie, dedenie ● farmársky zákon – ochrana majetku v extraviláne ● likvidácia vedľajších živočíšnych produktov (kafiléria) ● nákup použitých strojov a zariadení z fondov EU ● plemenitba.

V súvislosti s tvorbou nového Programu rozvoja vidieka sa účastníci dohodli na vyhlásení, ktoré následne zaslali ministrom pôdohospodárstva Slovenskej republiky **Lubomírovi Jahnátkovi**.

Predsedníčkou Zväzu sa na ďalších 5 rokov stala **Zuzana Homolová (foto dole)**.

Na záver bola prehliadka farmy Poľnohospodárskeho podielnickeho družstva Liptovská Teplička – biobitúnok (česky *ekoľatka*) a prevádzka na spracovanie biomlieka. (zuh)

Zväz ekologického poľnohospodárstva
e-mail: ecotrend@ecotrend.sk

Zuzana Homolová (prvá zľava) v roku 2006 na uvítaní skupiny ekozemědělců na exkurzi v Liptovskej Tepličke, spolu s A. Glajdúrovou, prekladateľkou a s Ing. Haluškou. FOTO – Bio

ĚKOZELINÁŘ, který se inspiroval Neznámkem

Ján Šlinský se na Slovensku i v Čechách proslavil svou originální metodou agrokruhů: biozeleninu pěstuje na velkých kruhových záhonech a obdělává ji pomocí mechanických ramen.

Agrokruhy ale znamenají také něco jiného: myšlenku

Jen pár kilometrů od Sence se mezi poli a lesíky Žitného ostrova skrývá farma samorostlého průkopníka pěstování biozeleniny Jána Šlinského. Velké zeleninové záhony mají tvar kruhů, takže člověku okamžitě připomenou dětskou sovětskou sci-fi o Neznámkovi, ale na rozdíl od knížky tady kolem středových tyčí nekrouží robotické kombajny, ale elektricky poháněná ramena, na která se zavěšuje nářadí.

„S kruhovým obděláváním pozemků jsem se poprvé setkal jako malý chlapec při četbě Neznámkových dobrodružství“, vykládá ochotně vstřícný a otevřený muž, který se s návštěvníky rád podělí o své zkušenosti, postřehy i o svou košatou životní filozofii. „Po revoluci jsem už řešil konkrétní technické problémy. Chtěl jsem eliminovat poškození půdní struktury a vyloučit spalovací motory, což neefektivněji nabízela metoda agrotechnických mostů, tedy ramen přejíždějících nad obdělávanou půdou.“ Mosty používané ve světě ale jezdily po obdélníkových polích a vyžadovaly daleko složitější ovládání než ramena opisující kruhy. „Řádek má tvar spirály, což odstraňuje nutnost měnit nastavení na konci každého řádku“, vysvětluje pěstitel. „Stroj se spustí v krajní poloze a pokračuje ke středu. Takové zařízení je technicky jednoduché a dá se vyrobit i podomácku. Přitom výrazně eliminuje fyzicky namáhavou práci.“

Za socialismu pracoval v zemědělském družstvu jako vedoucí rostlinné výroby, a tak dobře poznal praxi zemědělské velkovýroby a zatoužil vyzkoušet něco jiného. „Tehdy jsem se dozvídal o ekologickém zemědělství a to mi dávalo smysl. Jako praktik jsem ale věděl, že náhrada herbicidů ruční prací v zelinařství prakticky znamená nezvládnutelnou situaci s plevelem a že plocha, ze které se dá uživit, je na motyku příliš velká.“ Proto se snažil zautomatizovat polní práce, ale tak, aby nepoškozovaly životní prostředí.

Biozelenina v hypermarketech je jako prostitutka

Myšlenka agrokruhů ale znamená také společenství pěstitele a jeho zákazníků, kteří ho dobře znají a vědí, kde jejich zelenina vyrostla. Ján Šlinský prodává zeleninu ze dvora, protože, jak říká, nemá čas trávit celé dopoledne na tržišti v Bratislavě, a zákazníci se už mezi sebou domluví, aby jeden z nich vždycky odebíral zboží pro celou skupinu. „Od samého začátku jsem odmítal dodávat zeleninu do obchodních řetězců z romanticko-etických, ale i z praktic-

Ekologické poľnohospodárstvo prispieva okrem údržby krajiny, zachovania biodiverzity, stabilizácii stavov hospodárskych zvierat, produkcie kvalitných a bezpečných potravín bez reziduí a konzervačných látok i k zvyšovaniu zamestnanosti na vidieku a rozvoju agroturistiky.

Naším cieľom je trvale udržateľným ekologickým poľnohospodárstvom chrániť životné prostredie, prírodu a jej zdroje, produkovať kvalitné biopotraviny a spolu vytvárať harmonickú a kultúrnu krajinu, starať sa o pestrosť života, vytvárať slušné životné podmienky pre človeka a chovanie zvierat, a tým udržať poľnohospodárstvo ako tradičný odbor ľudskej činnosti.

My – poctiví roľníci, spracovatelia, zástupcovia škôl, mimovládnych organizácií a zároveň spotrebiteľia a priatelia prírody, cítiaci zodpovednosť za budúcnosť zdravého životného prostredia a kvalitných potravín, združení vo zväze EKOTREND odmietame zovšeobecňovanie názoru o zneužívaní prostriedkov na ekologickú poľnohospodársku výrobu (je to vec určenia podmienok v Nariadení) a zároveň žiadame:

♦ zachovať **rozpočítované financovanie** ekologickej poľnohospodárskej výroby (EPV) v rokoch 2014–2020 v takom rozsahu ako v predchádzajúcom programovom období;

♦ zachovať **kontinuálnu podporu** EPV v roku 2014 podľa podmienok určených v programovom období 2007–2013;

♦ pokračovať v novom programovom období 2015–2020 podľa nových Nariadení, ktoré budú stanovené tak, aby **nebol priestor pre zneužívanie prostriedkov** a zároveň, aby umožňovali zapojiť sa do EPV tým subjektom, ktoré majú skúsenosti s týmto spôsobom hospodárenia, sú k tomuto spôsobu hospodárenia nútené inými zákonnými predpismi (napr. zákonom o ochrane prírody a krajiny, zákonom o ochrane vôd ad.) a majú konkrétne vý-

stupy v podobe spracovaných certifikovaných bioproduktov pre regionálny a slovenský trh;

♦ zachovať **zaťaženie dobytčiami jednotkami od roku 2015 na 0,3 VDJ**. Navrhované zvýšenie zaťaženia sa môže prejavíť kontraproduktívne. Poctivý poľnohospodár vo vlastnom záujme (bez určovania podmienok a v snahe efektívne využiť prostriedky investované do technológie, do obnovy TTP ap.) rozširuje svoju produkciu, ak je o ňu v regióne záujem. Subjekty v EPV nemajú možnosť za jeden rok riešiť ustajňovacie priestory (pozemky, stavby), nakoľko doterajšie sú plne využité, nakoľko v EPV už bolo doteraz určené zaťaženie dobytčiami jednotkami (0,3), majú obmedzenú produkciu objemových krmív na zimu z titulu ochrany biotopov, obmedzené kapacity hnojísk apod.;

♦ zdefinovať v pripravovanom PRV na roky 2015–2020 **financovanú podporu ochrany biotopov TTP** v súvislosti s ekologickou poľnohospodárskou výrobou. Ak tieto plochy musia byť obhospodarované aj v extrémnych podmienkach, čo sa týka nadmorskej výšky a svahovitosti, bez produkcie, je kontraproduktívne určiť na tieto plochy zaťaženie dobytčiami jednotkami.

♦ povoliť **rozoranie TTP do 5 %** v zmysle nariadenia EP a rady EÚ č. 1307/2013 v podmienkach, kde TTP tvoria vysoký podiel a je potrebné zabezpečenie vlastných krmív pre EPV;

♦ **nesakcionovať farmára pri úbytku pôdy** z rôznych dôvodov počas trvania záväzku v EPV, ktoré nespôsobil farmár.

účastníci Valného zhromaždenia Zväzu ekologického poľnohospodárstva EKOTREND Slovakia, konaného dňa 22. januára 2014 v penzióne Dolinka v Liptovskej Tepličke

► kých dôvodů,“ říká. „Jako malý pěstitel jsem pro ně příliš málo atraktivní a jejich podmínky jsou nepříjemné. Koncipoval jsem tedy systém tak, aby vznikala společenstva, kde skupina zájemců o biokvalitu má svého pěstitele, se kterým se dohodne na vzájemně výhodných podmínkách, které umožní pěstiteli přežít a spotřebiteli si užít produkci.“

Jeho zelinářství, kde hospodaří jen se synem a s manželkou, zvládne zásobit zhruba 40 – 45 rodin, ale zájem je mnohokrát vyšší. Ján Šlinský uvažuje hodně nekonvenčně, svoje hospodářství nechce rozšiřovat a najímat zaměstnance. Takhle je spokojený, po větších výdělcích netouží, zato má jinou vizi. „Ke koncepci agrokruhů patří, že se vytvářejí duplikovatelné funkční jednotky, tedy další farmy, ve kterých se kolem pěstitele sdružují spotřebitelé, nesoucí také rizika spojená s tímto podnikáním,“ vysvětluje. „Je třeba, aby vznikaly takovéto další uzavřené skupiny. Právě teď se našel další pěstitel hned na vedlejších pozemcích, uvidíme, jak to půjde. Já teď svoji skupinu uzavírám.“ V praxi to znamená, že každý ze zákazníků přispěje na vybudování nové zelinářství částkou 1000 euro a za to pak bude asi po šest let dostávat zdarma zdravou a čerstvou zeleninu. Tato síť firem se pak bude postupně rozrůstat.

Hodně potenciálních zákazníků se ale takového závazku zalekne a váhají s odezdáním finančního příspěvku. „Farmář ale na sebe bere milionkrát víc starostí než spotřebitel, který si jen pošle mejla,“ vykládá zapáleně Ján Šlinský. „Ale já nemůžu poslat mejla zítra chci, aby přišlo, pak chci, aby svítilo sluníčko, ať brouci opustí moje pole... Poskytuju přece spotřebitelům zeleninu, která je neohrožuje na zdraví, a navíc si pochutnají, chuť se nedá srovnávat s těmi náhražkami ze supermarketu. Některé zeleniny ani nemůžete prodávat v supermarketu, třeba salát dubáček musíte ráno sklídit a v poledne zkonzumovat, ale ten zážitek stojí za to!“

Produkci nabízenou v supermarketech pohrdá. „Biozelenina v supermarketu, zvlášť převezaná přes celou zeměkouli až z Číny nebo Nového Zélandu, je jako prostitutka v hábitu jeptišky,“ prohlašuje. „Z dálky sice vypadá dobře, ale zblízka vidíte, že je to prostitutka. Biozelenina má význam, když je pěstovaná lokálně a pěstitel a spotřebitel se znají osobně. Různé hrůzy světa, které se dnes dějí, jsou možné jen proto, že se podařilo anonymizovat všechny činnosti. Naproti tomu v systému agrokruhů spotřebitelé osobně znají své farmáře a vloží do toho také své peníze. Já vždycky říkám, že charakter člověka se projeví, když jde o život a o peníze. Přitom po šesti letech lidé svůj vklad dostanou nazpátek a mají zajištěnou dodávku kvalitní čerstvé zeleniny.“

Když se se mnou Ján Šlinský loučí, nabalí mi s sebou ohromnou igelitku paprik, chilli, cuket a bazalky. Peníze odmítne a řekne: „Jsem jako drogový dealer – první dávky dávám zadarmo!“

Eva Hauserová

Zdroj: časopis Klíčová dírka 4/10